

DATUM
2020-10-08
ERT DATUM
2020-07-03

DIARIENR
2020/148-4
ER BETECKNING
A2020/01490/ARM

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Ökad trygghet för visselblåsare – betänkande av utredningen om genomförande av visselblåsardirektivet (SOU 2020:38)

Statskontoret ställer sig bakom utredningens förslag men vill lämna följande synpunkter. Myndigheten har inte synpunkter på utredningens förslag i de delar som rör privat sektor.

Det är Statskontorets uppfattning att förslagen kommer att bidra till att upprätthålla de grundläggande rättsliga principerna i den statliga värdegrunden och att förslagen kommer att komplettera det skydd för offentliganställda som följer av grundlagen. Statskontoret uppfattar också att förslagen tillgodoser kraven i visselblåsardirektivet utan att leda till några större kostnader i genomförandet för statsförvaltningen.

Statskontoret har i ett tidigare regeringsuppdrag kartlagt visselblåsarfunktioner hos myndigheter under regeringen.¹ I uppdraget ingick att utreda om en gemensam visselblåsarfunktion för flera myndigheter kunde vara ändamålsenlig i statsförvaltningens arbete mot korruption. Statskontoret bedömde då att det inte fanns skäl för inrättandet av en gemensam visselblåsarfunktion i staten. Vi noterar att inte heller utredningen föreslår någon sådan funktion och delar utredningens bedömning.

Risker hos mindre myndigheter

Statskontoret ser vissa risker för mindre myndigheter i genomförandet av förslagen. En sådan risk är att de myndigheter som har färre än 50 anställda, helt väljer att bortse från direktivet och dess innebörd. Det är Statskontorets uppfattning att andemeningen i direktivet i själva verket redan återfinns i staten genom vår grundlag. Regeringen bör därför i det fortsatta genomförandet beakta att även mindre myndigheter behöver ta hänsyn till de principer som direktivet ger uttryck för. En annan risk för mindre myndigheter är att rapporterade personers identitet röjs, oavsett det rättsliga skyddet. Även visselblåsarfunktionens oberoende och

¹ Statskontoret (2016) *Visselblåsarfunktioner i staten*.

självständiga ställning kan vara svår att upprätthålla i en mindre myndighet. Statskontoret bedömer därför att det är särskilt viktigt att myndigheterna kan ta del av informations- och stödinsatser. Utöver riskerna för att identiteten röjs kan mindre myndigheter även behöva stöd och tips i arbetet, både vid inrättandet av egna funktioner, och löpande under arbetets gång.

Statskontoret ska enligt sin instruktion främja och samordna arbetet för en god förvaltningskultur i staten. Vi har också i uppdrag att särskilt utveckla arbetet mot korruption i staten och leder därför myndighetsnätverket mot korruption. I vårt arbete erbjuder vi exempelvis kurser om att arbeta konkret med en god förvaltningskultur, rollen som statsanställd och rollen som chef i staten. Vi utvecklar löpande kunskap om hur myndigheterna kan arbeta med att skapa och upprätthålla en god förvaltningskultur, bland annat handböcker, webbutbildningar, filmer och podd. Som en del av uppdraget att främja god förvaltningskultur har vi tagit fram ett stödmaterial om visselblåsarfunktioner.² Där beskrivs bland annat vad myndigheter som ska inrätta en visselblåsarfunktion bör tänka på. Regeringen bör ta ställning till om Statskontoret eller till exempel Arbetsmiljöverket genom sitt ansvar för tillsyn bör utarbeta nytt stödmaterial.

Vi vill från Statskontoret särskilt lyfta fram att vi ser positivt på möjligheten att kunna dela på hela eller delar av funktionerna för arbetsgivare som har mellan 50 till 249 arbetstagare samt kommuner och regioner.

Behov av att följa genomförandet av förslagen

Förslagen i utredningen innebär nya krav för ett stort antal myndigheter. Samtidigt bedömer Statskontoret att det finns vissa risker för mindre myndigheter i genomförandet. Inledningsvis finns också en risk för att alla ärenden inte kommer att kunna sorteras efter hemvist enligt myndigheternas olika expertområden. En risk som Statskontoret vill påtala är därför att en ansamling uppstår med ärenden som inte omedelbart kan skickas vidare till en extern rapporteringskanal. För att säkerställa att direktivets ambitioner förverkligas, rekommenderar Statskontoret därför regeringen att följa genomförandet. Statskontoret kan bidra i detta arbete.

² Statskontoret (2018) *En visselblåsarfunktion – överväganden och praktiska råd*.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och utredare Hanna André, föredragande, var närvarande vid den slutgiltiga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Hanna André